

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Tdo/69/2012
Identifikačné číslo spisu: 3811010792
Dátum vydania rozhodnutia: 15.01.2013
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Krajčovič
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2013:3811010792.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Ing. Antona Jakubíka a JUDr. Libora Duľu v trestnej veci proti obvinenému Q. Q. pre zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák., na neverejnom zasadnutí 15. januára 2013 v Bratislave o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 3. mája 2012, sp. zn. 2 To 40/2012, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Trenčíne (ďalej len krajský súd) podľa § 321 ods. 1 písm. d/, e/, ods. 2 Tr. por. na základe odvolania obvineného zrušil rozsudok Okresného súdu Prievidza (ďalej len okresný súd) z 1. februára 2012, sp. zn. 3 T 256/2011, vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu.

Na základe § 322 ods. 3 Tr. por. obžalovanému Q. Q. uložil podľa § 200 ods. 2 Tr. zák. s použitím § 42 ods. 1 Tr. zák., § 41 ods. 2 Tr. zák., § 36 písm. 1) Tr. zák., § 37 písm. h), písm. m) Tr. zák., § 38 ods. 5 Tr. zák., § 38 ods. 7 Tr. zák. súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 12 (dvanásť) rokov a 4 (štyri) mesiace a pre výkon trestu ho podľa § 48 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia. Krajský súd podľa § 42 ods. 2 Tr. zák. zrušil aj výrok o treste trestného rozkazu Okresného súdu Prievidza, sp. zn. 1 T/3/2012, zo dňa 13. januára 2012, právoplatný dňa 1. februára 2012, ktorým mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov, na výkon ktorého bol zaradený do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia, ako i všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len generálny prokurátor) podaním doručeným okresnému súdu 17. septembra 2012, a to v neprospech obvineného.

Ako právny dôvod dovolania označil dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por.

Vecne namieta:

„Krajský súd v Trenčíne uložil odsúdenému Q. Q. trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, čím je daný dôvod dovolania v zmysle § 371 odsek 1 písmeno h) Trestného poriadku.

Podľa § 42 odsek 1 Trestného zákona, ak súd odsudzuje páchatel'a za trestný čin, ktorý spáchal skôr, ako bol súdom prvého stupňa vyhlásený odsudzujúci rozsudok za iný jeho trestný čin, uloží mu súhrnný trest podľa zásad na uloženie úhrnného trestu.

Podľa § 41 odsek 2 Trestného zákona, ak súd ukladá úhrnný trest odňatia slobody za dva alebo viac úmyselných trestných činov, z ktorých aspoň jeden je zločinom, spáchaným dvoma alebo viacerými skutkami, zvyšuje sa horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu z nich najprisnejšie trestného o jednu tretinu; súd uloží páchatel'ovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody.

Podľa § 38 odsek 8 Trestného zákona zníženie hornej hranice alebo zvýšenie dolnej hranice trestnej sadzby podľa odsekov 3 až 6 sa vykoná iba v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby; základom na zníženie alebo zvýšenie trestnej sadzby je rozdiel medzi hornou a dolnou hranicou zákonom ustanovenej trestnej sadzby.

Z citácie ustanovenia § 41 odsek 2 Trestného zákona a s poukazom na § 38 Trestného zákona vyplýva, že ustanovenie § 41 odsek 2 Trestného zákona nenadväzuje na ustanovenie § 38 odsek 8 Trestného zákona. Z tohto dôvodu sa základ na výpočet podľa § 38 odsek 8 Trestného zákona (rozdiel medzi hornou a dolnou hranicou) nepoužije na úpravy sadzieb podľa § 41 odsek 2 Trestného zákona.

V trestnej veci odsúdeného Q. Q. boli splnené zákonné podmienky uvedené v ustanovení § 41 odsek 2 Trestného zákona, no pri ukladaní trestu malo byť Krajským súdom v Trenčíne postupované nasledovne: Horná hranica trestnej sadzby uvedená v osobitnej časti Trestného zákona sa zvyšuje o jednu tretinu, polovica upravenej sadzby sa vypočíta sčítaním zvýšenej hornej sadzby a pôvodnej dolnej trestnej sadzby a súčet sa vydelí dvoma. Trest mal byť uložený páchatel'ovi nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody.

Vzhľadom na uvedené odsúdenému Q. Q. prichádzalo do úvahy uloženie súhrnného trestu odňatia slobody v rámci upravenej trestnej sadzby za použitia § 41 odsek 2 Trestného zákona v rozsahu od 13 rokov 6 mesiacov do 20 rokov a nie v rámci trestnej sadzby, ktorú nesprávne s použitím § 38 odsek 8 Trestného zákona určil Krajský súd v Trenčíne v rozsahu od 12 rokov a 4 mesiace do 17 rokov a 8 mesiacov.“

V závere svojho podania navrhuje rozsudok krajského súdu zrušiť pre porušenie zákon v prospech obvineného a vec prikázať krajskému súdu na opätovné prerokovanie a rozhodnutie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len najvyšší súd) ako dovolací súd (§ 377 Tr. por.) vec predbežne preskúmal v zmysle § 378 Tr. por. a zistil, že nie je dôvod na odmietnutie dovolania podľa § 382 písm. a/, b/ alebo d/ až f/ Tr. por. Zároveň však už pri predbežnom prieskume zistil, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por.

Je potrebné s dovolateľom na jednej strane súhlasiť v celom rozsahu jeho argumentácie, vychádzajúc z právneho stavu v čase rozhodovania súdu.

Napriek uvedenej nesprávnej aplikácii zákona účinného v čase rozhodovania nemohol najvyšší súd dovolaniu vyhovieť. Došlo totiž k rozhodnutiu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) v konaní o súlade právnych predpisov, ktoré sa týka práve dotknutého ustanovenia Trestného zákona.

Dovolací súd posudzuje napadnuté rozhodnutie v zásade z hľadiska súladu so zákonom účinným v čase vyhlásenia tohto rozhodnutia. Pri rozhodovaní o dovolaní napadnutej okolnosti patriacej do oblasti posudzovania trestnosti činu alebo ukladania trestu však zohľadní aj zmenu právneho stavu nastalú v čase od vyhlásenia napadnutého rozhodnutia do momentu rozhodovania dovolacieho súdu, ktorá je relevantná v súvislosti s ústavným princípom retroaktivity Trestného zákona, resp. jeho zmeny priaznivej pre páchatel'a (článok 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky a § 2 ods. 1 Trestného zákona) a dôsledkom aplikácie tohto princípu pre možné rozhodovanie v novom konaní.

K takej zmene došlo na základe nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106 /2011 z 28. novembra 2012, vyhláseného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom 428/2012 (čiastka 104) 21. decembra 2012.

Výrok tohto nálezu znie:

1. V § 41 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov slová v texte za bodkočiarkou „súd uloží páchatel'ovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody“ n i e s ú v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Vo zvyšnej časti návrhu Krajského súdu v Prešove n e v y h o v u j e.

Podľa čl. 125 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky ustanovenie § 41 ods. 2 slová v texte za bodkočiarkou „súd uloží páchatel'ovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody“ zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov dňom vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky stráca účinnosť. Ak Národná rada Slovenskej republiky neuvedie toto ustanovenie zákona do súladu s Ústavou Slovenskej republiky, stráca po šiestich mesiacoch od vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky platnosť.

Článok 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky znie:

Trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Neskorší zákon sa použije, ak je to pre páchatel'a priaznivejšie.

§ 2 ods. 1 Trestného zákona znie:

Trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Ak v čase medzi spáchaním činu a vynesením rozsudku nadobudnú účinnosť viaceré zákony, trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchatel'a priaznivejší.

K strate účinnosti predpisu, jeho časti alebo ustanovenia v zmysle v článku 125 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, respektíve § 41a ods. 1 zákona číslo 38 /1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len zákon o organizácii ústavného súdu) dochádza dňom vyhlásenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ex nunc), nie spätne od nadobudnutia účinnosti dotknutého právneho predpisu alebo jeho zmeny (ex tunc).

Účelom inštitútu podľa § 41b ods. 1 zákona o organizácii ústavného súdu je však reparácia konkrétnych dôsledkov nastalého a nálezom ústavného súdu odstraňovaného nesúladu právnych predpisov, a to prostredníctvom obnovy konania podľa Trestného poriadku v jednotlivých právoplatne skončených trestných veciach.

Toto ustanovenie znie:

Ak súd v trestnom konaní vydal na základe právneho predpisu, ktorý neskôr stratil účinnosť podľa čl. 125 Ústavy, rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť, ale nebol vykonaný, strata účinnosti takého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia je dôvodom obnovy konania podľa

ustanovení Trestného poriadku.

V obnovenom konaní sa potom uplatnia vyššie citované ustanovenia Ústavy (Čl. 50 ods. 6) a Trestného zákona (§ 2 ods. 1), ktoré určujú jeho časovú pôsobnosť. To umožňuje, ak rozsudok nebol vykonaný, rozhodnúť v prospech odsúdeného (páchateľa) na základe nálezom ústavného súdu vyvolanej zmeny zákona, aj keď ku nej došlo po spáchaní trestného činu a po odsúdení jeho páchatel'a.

Rovnako, pri opätovnom prerokovaní veci na základe príkazu dovolacieho súdu v zmysle § 388 ods. 1 Trestného poriadku sa pri posúdení trestnosti činu a ukladaní trestu použije ustanovenie v článku 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky a ustanovenie § 2 ods. 1 Trestného zákona, ktoré je jeho zákonným odrazom a ktoré v rozsahu svojej úpravy prikazuje retroaktivitu zákona priaznivú pre páchatel'a (a zakazuje retroaktivitu pre neho nepriaznivú). To platí aj v prípade, ak pri dovolacím súdom preskúvanom konaní a rozhodovaní bol porušený zákon v prospech obvineného (a bez ohľadu na dôvod zrušenia napadnutého rozhodnutia).

Na základe uvedeného najvyšší súd napriek porušeniu zákona pri rozhodovaní v pôvodnom konaní nemohol zrušiť napadnuté rozhodnutie podľa § 386 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku. Viazanosť právnym názorom dovolacieho súdu (k § 391 ods. 1 Trestného poriadku) vysloveným podľa právneho stavu v čase rozhodovania napadnutým rozhodnutím by totiž v ďalšom konaní bránila uplatneniu vyššie popísaného princípu uvedeného v § 2 ods. 1 Trestného zákona. Došlo by k tomu v situácii, keď je splnenie dovolacieho dôvodu, a to v otázke ukladaní trestu, založené na porušení ustanovenia, o ktorom bolo v medziobdobí rozhodnuté ústavným súdom, že nie je v súlade s Ústavou, s čím je spojená sankcia straty účinnosti takého ustanovenia.

Naopak, právny názor dovolacieho súdu musí vychádzať z aktuálnej zmeny právneho poriadku, vyvolanej nálezom ústavného súdu z 28. novembra 2012. Je tomu tak preto, že ku zmene zákona vyvolanej stratou účinnosti časti vety za bodkočiarkou v § 41 ods. 2 Trestného zákona dochádza v prospech obvineného, u ktorého by už pri opätovnom rozhodovaní v novom (a teda právoplatne neskončenom) konaní po rozrušení napadnutého rozhodnutia neprichádzalo do úvahy obligatórne uloženie trestu nad jednu polovicu zákonom určenej trestnej sadzby so zvýšenou hornou hranicou (ak by k tomu konajúci súd nebol nútený právnym názorom dovolacieho súdu). Dôvodom dovolania je pritom práve uloženie trestu pod jednu polovicu zvýšenej trestnej sadzby, teda mimo sadzby celkovo upravenej v zmysle § 41 ods. 2 Trestného zákona (v čom spočíva uplatnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku).

Splnenie dovolacieho dôvodu, podmieňujúce zrušenie napadnutého rozhodnutia, je teda (ako už bolo uvedené), založené na nezákonnosti pri rozhodovaní, ktorá už nie je pre ďalšie konanie aktuálna. V zmysle § 2 ods. 1 Trestného zákona by sa pri rozhodovaní v novom konaní použilo výhodnejšie medzitýmne znenie zákona (po strate účinnosti slov za bodkočiarkou v § 41 ods. 2 Trestného zákona), aj keby do okamihu takého rozhodovania došlo ku zmene dotknutého ustanovenia zákonodarcom podľa článku 125 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v súlade s právnym názorom ústavného súdu, avšak v neprospech páchatel'a oproti zneniu účinnému od 21. decembra 2012 (použil by sa zákon v znení najvýhodnejšom pre páchatel'a).

Preto najvyšší súd dovolanie generálneho prokurátora odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku. Je totiž zrejmé, že nie sú totiž splnené dôvody dovolania, konkrétne dotknutým dovolaním uplatnený dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, resp. jeho použitie na základe chyby pri rozhodovaní by v novom konaní nemohlo viesť ku jej náprave.

Dovolanie nemožno považovať za dôvodné, ak by ním namietané a dovolacím súdom zistené porušenie zákona nemohlo viesť ku zmene napadnutého rozhodnutia. Dovolanie by v takom prípade v konečnom dôsledku nemohlo byť úspešné a splniť ním sledovaný účel nápravy, ani ak by mu dovolací súd vyhovel, čím by stratilo procesnú povahu opravného prostriedku. Preto dovolací súd také dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku

(uznesenie najvyššieho súdu z 5. júna 2012, sp. zn. 2 Tdo 24/2012, prijaté trestnoprávnym kolégiom najvyššieho súdu 10. decembra 2012 pod sp. zn. Tpj 76/2012 ako rozhodnutie určené na publikáciu v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky).

Najvyšší súd rozhodoval na neverejnom zasadnutí, nariadenom podľa § 381 Tr. por.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.